



ALTERNATIVE FISCAL POLICY IN THE EUROPEAN UNION: FISCAL DEVALUATION

HAŞİM AKÇA* , OĞUZHAN BOZATLI **

* Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Adana

** Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Adana

E-mail: hakca@cu.edu.tr, oguzhanbozatli@gmail.com

Copyright © 2019 HAŞİM AKÇA , OĞUZHAN BOZATLI . This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

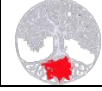
European Union integration policies that emerged as the unity of economic, monetary and political integration among the member countries affect the national policies of the countries in the union. The decisions taken by the member countries in order to ensure that the unification takes place in a healthy manner have created sanctions on the member countries. One of these decisions is the implementation of the Maastricht Treaty. The treaty creating the monetary union of the member states in question to fulfill the needs that may arise to avoid any discrepancies by determining the rules that were asked. With these rules, which are known as Maastricht criteria, member states transferred their powers related to monetary policies to the European Central Bank. At this point, member states are trying to eliminate the restrictions on monetary policy through fiscal policies. One of these alternative policies is the fiscal devaluation. A monetary policy is an alternative monetary policy tool that allows countries to produce effects similar to monetary devaluation by using fiscal policy tools.

Keywords: The European Union, Fiscal Policy, Monetary Union, Devaluation, Fiscal Devaluation

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ALTERNATİF MALİYE POLİTİKASI: MALİ DEVALÜASYON

ÖZET

Üye ülkeler arasında ekonomik, parasal ve siyasal bütünleşmeyi sağlayan birlik olarak ortaya çıkan Avrupa Birliği bütünleşme politikaları birlik içerisindeki ülkelerin ulusal politikalarını etkilemektedir. Birleşmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için üye ülkelerin yaptıkları toplantılarda almış oldukları kararlar üye ülkelerin üzerinde yaptırım gücü oluşturmuştur. Bu kararlardan bir tanesi de Maastricht Antlaşması'yla getirilen uygulamalardır. Söz konusu antlaşmayla üye ülkelerin parasal birlik oluşturma konusunda yerine getirmeleri gereken kurallar belirlenerek ortaya çıkabilecek uyumsuzlukların önüne geçilmek istenmiştir. Maastricht kriterleri olarak bilinen kurullarla üye ülkeler para politikaları ile ilgili yetkilerini Avrupa Merkez Bankası'na devretmişlerdir. Bu noktada üye ülkeler, para politikalarında ortaya çıkan kısıtlamaları maliye politikaları aracılığıyla gidermeye çalışmaktadırlar. Bu alternatif



politika arayışlarından biri de mali devalüasyondur. Parasal bir devalüasyondan farklı olarak ülkelerin maliye politikası araçlarını kullanarak parasal devalüasyona benzer şekilde etkiler ortaya çıkmasını sağlayan alternatif maliye politikası aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Maliye Politikası, Parasal Birlik, Devalüasyon, Mali Devalüasyon

1.Giriş

Konumu itibariyle dünyanın en önemli coğrafyalarından biri olan Avrupa, aynı zamanda ülkeleri arasında ekonomik, parasal ve siyasal bütünleşmeyi sağlayan birlik olarak da ön plana çıkmaktadır. Avrupa Birliği (AB)'nin bu bütünleşme politikası şüphesiz birlik içerisindeki ülkelerin ulusal politikalarını etkilemektedir. Örneğin, ekonomik ve parasal bütünleşmenin sağlıklı bir şekilde oluşturulması ve yürütülebilmesi adına üye ülkelere bazı yaptırımlar getirilmiştir. Bu yaptırımların en önemlilerinden biri Maastricht Antlaşması'yla getirilen koşullardır. Bu koşulları sağlayamayan ülkeler parasal birliğe alınmamakta böylelikle istikrarsızlıkların önüne geçilmek istenmektedir. Ayrıca parasal birliğin sağlanması ve 2002 yılı itibariyle tam anlamıyla Euro'ya geçilmesi, gerek AB politikalarında gerekse de birliğe üye ülkelerin ulusal ekonomi politikalarında bazı etkiler yaratmıştır. Parasal birliğe geçişle birlikte para politikasının yönetimi birliğe üye ülkeler adına ulusla üstü bir kurum olan Avrupa Merkez Bankasına devredilmiştir. Para politikasında devredilen bu yetki kısmen de olsa maliye politikalarında özerlik sağlanarak giderilmek istenmektedir. Ancak maliye politikasına verilen bu özerlik de tam anlamıyla bir serbestlik tanımamaktadır. Zira maliye politikaları Maastricht Antlaşması'nın getirdiği kriterler çerçevesinde öngörülen ve uyulması zorunlu olan kurallar tarafından kısıtlanmaktadır.

Parasal birliğe dâhil olan AB ülkeleri ile parasal birlik dışında kalan üye ülkeler, gerek para politikalarındaki yetkilerini uluslar üstü bir kurum olan Avrupa Merkez Bankasına devretmeleri gerekse de maliye politikalarının uyumlaştırılma çalışmaları ve Maastricht kriterleri çerçevesinde sağlanan kısmen esnek olan ekonomi politikası araçlarına sahiptirler. Bahsi geçen bu kurumsal süreç ve kısıtlar üye ülkeleri alternatif politika arayışlarına itmektedir. Bu alternatif politika arayışları para politikasında yetkinin tamamen uluslar üstü bir kurum olan Avrupa Merkez Bankasına devredilmesi nedeniyle maliye politikalarında aranmaya başlanmıştır. Bu alternatif politika arayışlarından biri de "mali devalüasyon" (fiscal devaluation), kavramı ile öne sürülen yaklaşımdır. Mali devalüasyon, parasal bir devalüasyondan farklı olarak ülkelerin maliye politikası araçlarını kullanarak parasal devalüasyona benzer şekilde etkiler ortaya çıkmasını sağlayan alternatif maliye politikası aracıdır. Zira birlik üyelerinin, para politikası karar ve yürütme yetkisini Avrupa Merkez Bankasına devretmesiyle birlikte ulusal para politikası araçlarından biri olan parasal devalüasyon yapılamamaktadır. Mali devalüasyon, bu kısıt ve engellere karşı öne sürülen bir yaklaşım olarak parasal devalüasyondan sağlanan avantajların elde edilmesi için özellikle AB üyesi ülkeler için oldukça önem arz eden bir politika konumuna gelmiştir.

Bir ekonomide uluslararası rekabet edilebilirliği sağlamak ve rekabet avantajını lehe çevirmek güçlü bir ekonomi olmanın temel şartlarından biridir. Bunun yolu ise düşük maliyetli ancak kaliteli üretim yapmaktan ve rekabetçi bir döviz kuru politikası (ihracatı teşvik edici ithalatı caydırıcı) izlemekten geçmektedir. Elde edilen rekabet üstünlüğü ile ödemeler dengesini ve dolayısıyla dış ticaret bilançosundaki açıkların giderilerek dengeye yaklaştırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bütün bunlarla beraber en nihayetinde milli gelirin artırılması da bir



diğer amaçtır. Bahsi geçen amaçlara ulaşmak için de ülkeler genellikle “harcama kaydırıcı” politikalara başvurmaktadır (Kaya, 2015: 167).

Örneğin bir harcama kaydırıcı politika aracı olarak devalüasyon, ödemeler dengesinde açık veren ülkelerin harcamalarını yurt dışından ulusal alana çekilmesini sağlamaktadır. Bunu sağlayan ise devalüasyon sonucu ulusal paranın yabancı paralar karşısında değerinin düşmesi ile ithal malların fiyatının artması neticesinde bu mallara olan talep düşmekte ve dolayısıyla ithalat hacmi azalmaktadır İthal malların aksine değeri düşerek ucuzlayan yerli mallara olan yurt dışı talep artmaktadır. Talep düzeyindeki bu değişimler ülkenin, ihracat gelirlerini arttırmasına ithalat giderlerinin azalmasına neden olarak dış ticaret açığının kapanmasına katkı sunmaktadır. Mali devalüasyonla hedeflenen de parasal devalüasyonla aynıdır. Ülkeler ister parasal devalüasyona isterlerse de mali devalüasyona başvursun, bu politikalardan temel beklenti, ülkelerin uluslararası rekabet gücünün yeniden tesis edilmesi ve dış ticaret dengesinde aleyhe olan durumun ülkelerin lehine çevirmektir (IMF, 2011; Kaya, 2015: 167).

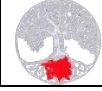
Bu çalışmada mali devalüasyonun teorik çerçevesi oluşturularak AB ülkelerinde bu bağlamda uygulanan politikaların etkinliğini ölçmektir. Bu doğrultuda öncelikle devalüasyon konusu kapsamlı bir şekilde ele alınacak, ardından ise mali devalüasyon fikrinin tarihine ışık tutularak mali devalüasyonun teorik çerçevesi ve işleyişi incelenecektir. Son olarak mali devalüasyon uygulaması çerçevesinde bazı sorunsallara yönelik öneriler yapılarak çalışma sonlandırılacaktır.

2. Parasal Devalüasyon

Klasik tanımlamaya göre, sabit kur rejimini benimseyen ülkelerde hükümet kararı ile resmi döviz kurunun yükseltilmesine veya ulusal paranın dış değerinin düşürülmesine devalüasyon denilmektedir.

Devalüasyon temelde sabit kur sistemine özgü olmakla beraber kurlarını piyasa koşullarına bırakan fakat bu piyasa koşullarına yoğun bir şekilde müdahalede bulunan ülkelerde de örneklerine rastlanılan bir uygulamadır. Oysa normal şartlar altında kurların serbest piyasada arz ve talep güçlerine göre değişmesini devalüasyon veya revalüasyon olarak nitelendirmek doğru bir yaklaşım değildir. Sabit kur ve esnek kur sisteminde ortaya çıkan bu durumlar büyük ölçüde birbirinin benzeri olmakla birlikte aralarında farklılıklar da bulunmaktadır. İlk olarak sabit kur sisteminde bir devalüasyon söz konusu olduğunda oluşan yeni kurlar uzun bir süre o düzeylerde seyrederken esnek kur sisteminde kurların her an değişme olasılığı yani oynaklığı söz konusudur. Ayrıca devalüasyon yapılan bir ekonomi üzerinde bir şok etkisi görülebilir. Bu şok etkisi daraltıcı politikalarla beraber desteklendiğinde ise şiddetini daha da arttırabilir. Esnek kur sisteminde ise böylesine yüksek oranlı durumlar ve kararlar alınmamakta ve destekleyici politikalar söz konusu olmamaktadır (Seyidoğlu, 2015: 491-493).

Devalüasyon ödemeler dengesindeki cari işlemler hesabına, bilhassa da dış ticaret bilançosuna yönelik bir adımdır diyebiliriz. Cari işlemler açığı veren bir ülkede yapılacak bir devalüasyondan beklenen ithalat harcamalarının azaltılması ve ihracat gelirlerinin arttırılmasıdır. Ülkede ithal edilen malların talebi normal, diğer bir ifadeyle talep eğrisinin negatif eğimli olduğu sürece devalüasyondan beklenen bir sonuç olarak ithalat harcamalarını dolayısıyla döviz giderlerinin azaltıcı etki doğuracaktır. Bu durum ithalat kalemindeki harcamalarının azaltılmasını kesin olarak sağlamaktadır. Ancak devalüasyondan beklenen bir diğer sonuç olan ihracat gelirlerinin arttırılması bu denli kesin değildir. Devalüasyon ihracat gelirleri üzerinde fiyat ve hacim etkisi olmak üzere iki farklı etki doğurmaktadır. İhraç ürünlerini yabancı para cinsinden fiyatları düşürüldüğü için bir gelir kaybı söz konusu olmakla beraber ucuzlayan ihraç mallarına talebin artmasıyla ihracat hacmi arttırılarak gelir artışı



sağlanabilmektedir. Bu durumda devalüasyondan beklenen ihracat kalemindeki gelirlerinin arttırılmasına yönelik beklenti bu iki etkiden hangisinin daha baskın olacağına bağlıdır ki bunun da belirleyicisi ihraç mallarının dış talep esnekliğidir. Eğer bir ülkenin dış talep esnekliği birden büyükse ihracat gelirleri artış gösterirken, dış talep esnekliği birden küçükse ihracat gelirleri artmaktadır. İki etkinin baskın olarak ortaya çıkmaması durumunda ise yani dış talep esnekliği bire eşitse herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Devalüasyonun cari işlemler dengesini sağlayabilmesi için, talep esneklikleri toplamı bire eşit veya birden büyük olmalıdır. Formüle arz esnekliklerinin sonsuz olduğu varsayılmaktadır (Seyidoğlu, 2015: 493-494).

Devalüasyon sonrası ticaret bilançosundaki iniş ve çıkışlar “J” harfine benzetilerek J- Eğrisi etkisi olarak adlandırılmıştır. J- Eğrisi etkisine göre devalüasyon sonrası artan kurları izleyerek ticaret bilançosu ilk olarak daha da bozulmakta daha sonra ise düzelmeye başlamaktadır. J- Eğrisi etkisi (J-curve effect) kısa dönem esnekliklerinin düşük olmasına bağlı bir durumdur. Zira üretici ve tüketicilerin devalüasyon sonucu ortaya çıkan yeni kur düzeyinin doğurduğu yeni koşullara uymaları zaman almaktadır. Kısa dönemde esneklikler uzun döneme göre daha düşük olduğundan Marshall-Lerner koşulu kısa dönemde geçerli değilken J- Eğrisi etkisi söz konusudur (Seyidoğlu, 2015: 490).

Parasal devalüasyon bilindiği üzere sabit kur rejimini benimseyen ülkelerde başvurulan bir uygulamadır. Sabit kur rejimine göre ulusal paranın yabancı paralar karşısındaki değeri parasal otorite tarafından belirlenir. Ayrıca devalüasyon ani bir kararla gerçekleştirilmektedir. Euro bölgesinde 2002 yılından önce devalüasyon uygulamalarına ülkeler arası rekabet farklılıklarını gidermek amacıyla başvurulmaktadır. Ancak 2002 yılı itibariyle parasal birliğe geçilmesi ile birlikte ülkelerin devalüasyona başvurma yolu tıkanmıştır. Bunların neticesinde dış ticarete rekabet edilebilirliği sağlama adına ülkeler, yeni bir kavram olan mali devalüasyon fikrini tartışmaya başlamışlardır (Kaya, 2015: 167).

3. Mali Devalüasyon

3.1. Tarihsel Perspektiften Mali Devalüasyon

Vergi reformlarının döviz kuru devalüasyonunun etkilerini taklit edebileceği fikri yeni değildir. Örneğin, AB' nin vergilendirme politikasında, malların menşe esasına göre (üretildiği yere göre) değil de varış esasına (tüketildiği yere göre) dayalı olarak vergilendirmesi, döviz kurunda gerçekleştirilecek bir devalüasyona eşdeğer olduğunun farkına varılmıştır. Daha genel olarak, vergi değişikliklerinin hem cari hem de sermaye hesaplarını etkileme potansiyeli uzun zamandır bilinmektedir (IMF, 2011; Mooij ve Keen, 2012).

Aslında vergi politikalarının parasal anlamda bir devalüasyona benzer etkiler yaratacağı fikri 1929 krizi ile ilgili olarak İngiltere de toplanan komite üyelerinden biri olan Keynes (1931) tarafından öne sürülmüştür. Bahsi geçen dönemde ülkeler, özellikle de İngiltere'nin altın standardını benimsemiş olmaları nedeniyle devalüasyona başvuramamaktadırlar. Bu soruna çözüm olarak Keynes, dış ticaret vergilerini ihracatın sübvansesi, ithalatın ise tarife yapısıyla caydırılmasını önererek böyle bir politikanın parasal devalüasyonla benzer etkiler yaratacağını belirtmiştir (Keynes, 1931: 199).

Keynes, adını koymamakla beraber mali devalüasyonun izlerini fikirlerinde bulmak mümkündür. Yakın dönemde ise Calmfors (1998), yine adını koymamakla beraber mali devalüasyonun bugünkü anlamda teorisini bir nevi ortaya koymuştur. Calmfors, Avrupa Parasal Birliğinin koşulları gereği (örneğin sabit döviz kuru) devalüasyon uygulayamayan ülkelerin, işveren için bir maliyet unsuru olan sigorta primlerindeki bir indirimin dolaylı bir vergi olan KDV oranındaki bir artışa paralel olarak uygulanması önermiştir. Calmfors, böyle bir



politikanın parasal devalüasyona benzer bir şekilde rekabet avantajı dolayısıyla bir nevi iç döviz kuru ayarlaması sağlayarak parasal devalüasyonun ikamesi olabileceğinin altını çizmektedir (Calmfors, 1998).

Ülkeler rekabet üstünlüğünü yakalama adına mali devalüasyona yönelik vergi sisteminde bir reform gerçekleştirmişlerdir. Bunun ilk örneği 1987'de işsizlik ve maluliyet sigortasında işveren payını kaldırarak bunu KDV'ye dahil eden Danimarka'dır. Daha yakın bir tarihte ise Almanya, 2007 yılında KDV oranını %16 dan %19'a çıkardı ve buna paralel olarak sosyal güvenlik paylarında ise %1.8 oranında bir indirim gerçekleştirmiştir. Macaristan ise 2009 yılında sosyal güvenlik primlerinde %5'lik bir düşüşü KDV oranlarında %5'lik bir artışla takas etmiştir. Fransa'da hükümet ise sosyal güvenlik paylarındaki düşüşü standart KDV oranını %19,6 dan %20 ye, ara KDV oranını ise %7'den %10'a çıkaran bir politika izlemiştir (Koske, 2013).

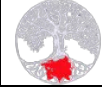
Calmfors (1998)'a göre Avrupa ülkelerinden bazıları (her ne kadar politikanın adı mali devalüasyon olarak hala geçmese de) nötr bir bütçe anlayışı çerçevesinde vergi takası uygulamaktadırlar. Örneğin Danimarka 1988'de İsveç ise 1993'te böyle bir uygulamaya gitmiştir. Almanya ise 2007 yılında işsizlik sigortası primlerini 3 puan düşürürken KDV oranını 3 puan arttırarak benzer bir uygulamaya gitmiştir. Bu ülkelere ek olarak 2012 yılında Fransa ve Portekiz'in de farklı şekillerde uygulamaları olmuştur (Calmfors, 1998; Langot vd. 2012; Kırıl, 2016: 7-8).

Mali devalüasyon kavramı ise daha yakın bir dönemde 2000'li yılların ilk çeyreğinde özellikle AB çerçevesinde akademik düzeyde tartışılan bir alternatif politika olarak gündeme gelmiştir. Özellikle kamu borç krizi ile karşı karşıya kalan AB ülkeleri, (Portekiz, İspanya, Yunanistan gibi) hem mali disiplini koruma hem de dış ticarete rekabet avantajı sağlayacak politika arayışları içerisine girmeleri mali devalüasyonun filizlenmesinde temel etki faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2. Mali Devalüasyonun Teorik Çerçevesi

Euro bölgesinde 1999 yılında tek para birimi anlayışının hakim olmasından bu yana yaşanan gelişmeler ve 2008 yılındaki küresel ekonomik krizin etkileri bir arada düşünüldüğünde bir dizi olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Bu dönemde, Yunanistan, İrlanda, İtalya, Portekiz ve İspanya gibi ülkelerde reel döviz kuru, Euro bölgesinin geri kalan kısmına göre değer kazanmıştır. Rekabet gücünde ayrışmaya neden olan bu durum Euro bölgesinde dış dengesizliklerin ortaya çıkmasına, bazı ülkelerde cari fazla bazı ülkelerde ise cari açık verilmesine neden olmuştur. Özellikle Güney Avrupa ülkelerindeki bu durum ayrışmaya neden olarak iç ve dış dengesizliklerin çıkmasına ve neticesinde Euro bölgesinde krizin oluşmasına etki eden bir faktör olmuştur. Zira reel döviz kuru değerlenmeleri ve cari işlemler açığı finansal krizlerin en güçlü ve en önemli belirleyicilerindedir. Bu çerçevede, Euro bölgesinde krizin üstesinden gelmek ve bölge ekonomisinin sürdürülebilir bir yapıya oturtulmasını sağlamak için düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Euro bölgesinde döviz kuru devalüasyonlarının artık mevcut olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu dengesizliklerin giderilmesinin bir yolu olarak belirli koşullar altında döviz kuru devalüasyonu ikame edebileceği düşünülen mali devalüasyonu uygulama fikri ön plana çıkmaya başlamıştır (Engler vd. 2014).

Euro bölgesinde, rekabet edilebilirlikteki farklılaşan eğilimler geçtiğimiz birkaç on yıllık periyotta ortaya çıkmış ve bunun sonucunda sözü geçen ülkeler arasındaki farklılıklar krizin canlı bir biçimde ortaya çıkmasına etki etmiştir. 1998 ve 2008 yılları arasında Euro'nun piyasa girmesi ile beraber nispi işgücü maliyetleri Almanya da %16 oranında düşmesine rağmen Fransa da %6, Portekiz de %12, İtalya da %15, İspanya da %24 ve İrlanda da %35 artmıştır.



Euro alanı dışındaki ülkelerin işgücü birim maliyetleri son yıllarda azalmasına rağmen Euro alanı içinde bu durum tam tersine gerçekleşerek rekabet gücünde bir düşüşle beraber rekabeti sağlama adına gerekli ayarlamaların yapılmasından oldukça uzaktır. Rekabet avantajını tekrar lehe çevirmenin bir yolu olarak bu ülkeler mali devalüasyonu yani sosyal güvenlik primlerindeki indirimi KDV oranlarındaki bir artışla finanse eden ve bütçe tarafsızlığını esas alan bir yaklaşımı ele almışlardır (Koske, 2013).

Calmfors (1998)'un bakış açısına göre devalüasyon konusuna bu denli bir ilgi parasal birlik veya para birimi bağımlılığı nedeniyle rekabet gücü için gerekli olan araçlardan yoksun olan bazı ülkelerin varlığıdır. Bilindiği üzere para politikası araçları, parasal birliğin üyesi ülkeler için oldukça sınırlıdır. Zira geleneksel (Mundellian) yaklaşım, sabit döviz kuru ya da parasal birliğin sürdürülebilirliğini amaçlayan parasal araçların kullanımını kaybetme maliyetiyle karşı karşıyadır. Bu nedenle, para politikası araçları parasal birlik için bir seçenek olarak değerlendirilmediğinde, iş gücü veya işverenin sosyal güvenlik paylarına ilişkin katkı düşürülerek üretim teşvik edilebilir ve bu da bu ülkelerin rekabet gücüne katkı sağlayabilir (Kıral, 2016: 6; Kıral, 2017).

Mali devalüasyon, kısa ve öz olarak vergi yükünü işverenlerin sosyal güvenlik primi katkılarından tüketim vergilerine (özellikle KDV) kaydırmaktan ibarettir. Mali devalüasyonun parasal devalüasyona benzer sonuçlar yaratması ise şöyle gerçekleşmektedir: İşverenin sigorta primlerindeki bir indirim emek maliyetlerinin düşmesi ile beraber üreticinin maliyetlerini düşürmektedir. Bu indirime paralel olarak tüketim vergilerinden bir artış ithal malların fiyatını, yerli ürünlere herhangi bir yük getirmeden arttırmaktadır. Gerçekleştirilen bu vergi takası neticesinde dış rekabet gücü kazanmak adına gerçekleştirilen devalüasyonla benzer etkilere yol açmaktadır. Bu bağlamda bütçe dışında gerçekleştirilen mali devalüasyon, ihracatın ucuzlamasına, ithalatın pahalılaşmasını sağlamaktadır. Böylelikle yerel ürünlere olan talep artmakta, ithal ürünlere olan talep ise azalmakta ve böylelikle dış ticaret açıklarının kapatılmasında katkı sağlanmaktadır (Langot vd. 2012; Mooij ve Keen, 2012; Mooij ve Keen, 2012b; Koske, 2013; Cizkowicz, vd. 2017; Engler vd. 2014). Ayrıca belirtmelidir ki, Avrupa'da tartışılan klasik mali devalüasyon, devlet gelirlerini korumak adına yeterli bir düzeyde KDV artışıyla sosyal güvenlik primlerindeki düşüşün denkleştirilmesidir (Mooij ve Keen, 2012b).

Sigorta primlerindeki düşüşten farklı olarak, emek faktörü üzerindeki gelir vergisindeki herhangi bir düşüş yerli mallar için rekabet avantajı sağlayacağı anlamına gelmemektedir. Bunun nedeni ise KDV'deki artışın reel ücretleri düşürerek emek gelirlerindeki düşüşü arttırmasıdır. Bu iki yönlü karşıt durum vergi sonrası birbirlerini dengelemektedir. Bu durumun aksine sigorta primlerindeki bir düşüş ise üretimde marjinal maliyetleri azaltıcı bir rol oynamaktadır. Bu nedendir ki mali devalüasyon literatürü emek üzerindeki vergilerden ziyade sigorta primleri ve KDV üzerinde yoğunlaşmaktadır (IMF, 2011; Langot vd. 2012; Mooij ve Keen, 2012; Mooij ve Keen, 2012b).

Mali devalüasyon uygulamasında ortaya konulan stratejinin etkinliği hem döviz kuru hem de nominal ücretlerde katılığı gerektirmektedir. Zira vergi oranlarındaki takas, esnek bir döviz kuru söz konusu olursa artan ihracat talebi ve azalan ithalat talebi nominal döviz kurunun değerlendirilmesine neden olacaktır. Döviz kurunun değerlendirilmesi önlenirse bile artan ücretler sigorta primlerini de beraberinde arttıracaktır. Bu ise mali devalüasyonla amaçlanan marjinal maliyetleri düşürme hedefiyle çatışacaktır. Ayrıca belirtilmesi gerekir ki, mali devalüasyon uygulaması işsizliği azaltması öngörülürken bu durumun uzun vadeli bir etki yaratması beklenmemelidir (IMF, 2011; Mooij ve Keen, 2012; Sastre, 2017).



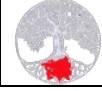
Genel olarak mali devalüasyon teorisini özetlemek gerekirse şunları söyleyebiliriz (Koske, 2013);

- Sosyal güvenlik primlerinden KDV'ye doğru bir vergi takası ihracatın nispi fiyatını düşürmekte, ithalatın ise nispi fiyatını arttırarak ticaret dengesi iyileştirebilmektedir. Böyle bir gelişim parasal devalüasyondaki fiyat değişimlerine benzemektedir. Aynı zamanda sosyal güvenlik primlerindeki indirimler işverenleri emek girdisini arttırmaya teşvik etmektedir.
- Mali devalüasyon, nominal döviz kurunun katılıkları dikkate alındığında fiyat etkileri daha güçlü ve kalıcıdır. Aynı zamanda mali devalüasyon reformu net ihracatı arttırmayı hedefliyorsa bu durum yalnızca döviz birliğini veya sabit kuru benimseyen ülkeler içinde anlamlı olacaktır.
- Mali devalüasyon, para politikası ile uyumlu olması şartı ile kalıcı olarak daha yüksek fiyat seviyesine yol açacaktır. Örneğin ücret veya maaşlar daha yüksek fiyatlarla aynı seviyeye geldiğinde, emek maliyetlerindeki ilk düşüş tersine dönerek reformun ekonomi üzerindeki kalıcı etkisini yok edebilir.
- Belirli şartlar yerinde getirildiğinde mali devalüasyon, kalıcı etkiler bırakabilir. Sosyal güvenlik primlerine nazaran KDV daha geniş bir vergi matrahına sahiptir. Bu etki ile beraber ücretlerde katılık sağlanırsa örneğin yüksek bir asgari ücretin varlığında istihdam ve çıktıda kalıcı bir artış sağlanabilir.
- Bu kalıcı etkiler pratik anlamda iyi bir durumun göstergesi iken büyüklükleri küçük seviyededir. Çoğu model simülasyonu, istihdamın ve GSYİH'nin %1'inden daha az bir oranda, KDV'nin ise %1 oranında bir değişimini izleyen bir artış sağlamaktadır.
- Kamu transferleri enflasyona endeksli bir şekilde ayarlanırsa, kamu harcamaları KDV artışıyla beraber yükselecek ve sosyal güvenlik primlerinin kesilmesi için mevcut olan mali alan daralacaktır.
- Mali devalüasyonun olası etkileri, emek, çıktı ve finansal piyasalardaki derin yapısal reformların yerini tam anlamıyla alamayacağını göstermektedir. Bununla birlikte, fiyat ve ücretlerin esnekliği, üretilen malların kalite ve çeşitliliğini arttırarak yeniden kazanılabilecek dış rekabet gücü için ön bir reform niteliğinde yararlı olabilir.
- Son olarak işverenlerin sosyal güvenlik katkılarında KDV'ye geçiş, vergi sisteminin daha geniş kapsamlı bir şekilde reform edilmesini amacına hizmet edebilir.

3.3. Mali Devalüasyonun İşleyiş Mekanizması

Mali devalüasyonun işleyiş mekanizmasını Şekil 1'de açıklamak mümkündür. (Cizkowicz, vd. 2017: 8-9);

- Mali devalüasyon, para birimlerini devalüe edemeyen ülkelerde fiyat rekabet gücünün yeniden sağlanmasına yönelik bir vergi politikasıdır. Açıkçası, fikir, nominal bir devalüasyona benzer bir etki yaratmak için maliye politikası araçlarından yararlanmaktadır. Daha detaylı ifade edecek olduğumuzda yerel malları daha rekabetçi bir hale getirmek için işverenin sosyal güvenlik primi oranını azaltarak işgücü maliyetlerini düşürmek, aynı zamanda KDV gelirlerinde bir artış sağlayarak oluşacak gelir kayıpları telafi edilerek ülkenin borcunda bir azalma hedeflenmektedir.
- Sistemin işleyiş mekanizmasını incelediğimizde İlk olarak, işverenin sosyal güvenlik primi oranındaki bir kesinti, işgücü maliyetlerini azaltmaktadır. Düşük işçilik maliyetleri ürün fiyatlarına aktarırsa, yerli üretim daha rekabetçi bir hale gelir ve bu da ihracatı artırır ve ithalatı azaltır. İkinci olarak KDV'deki artışla birlikte bütçe dengesini korunmaya çalışılmaktadır. Ancak bu artış tüketici fiyatlarında (hem yerel

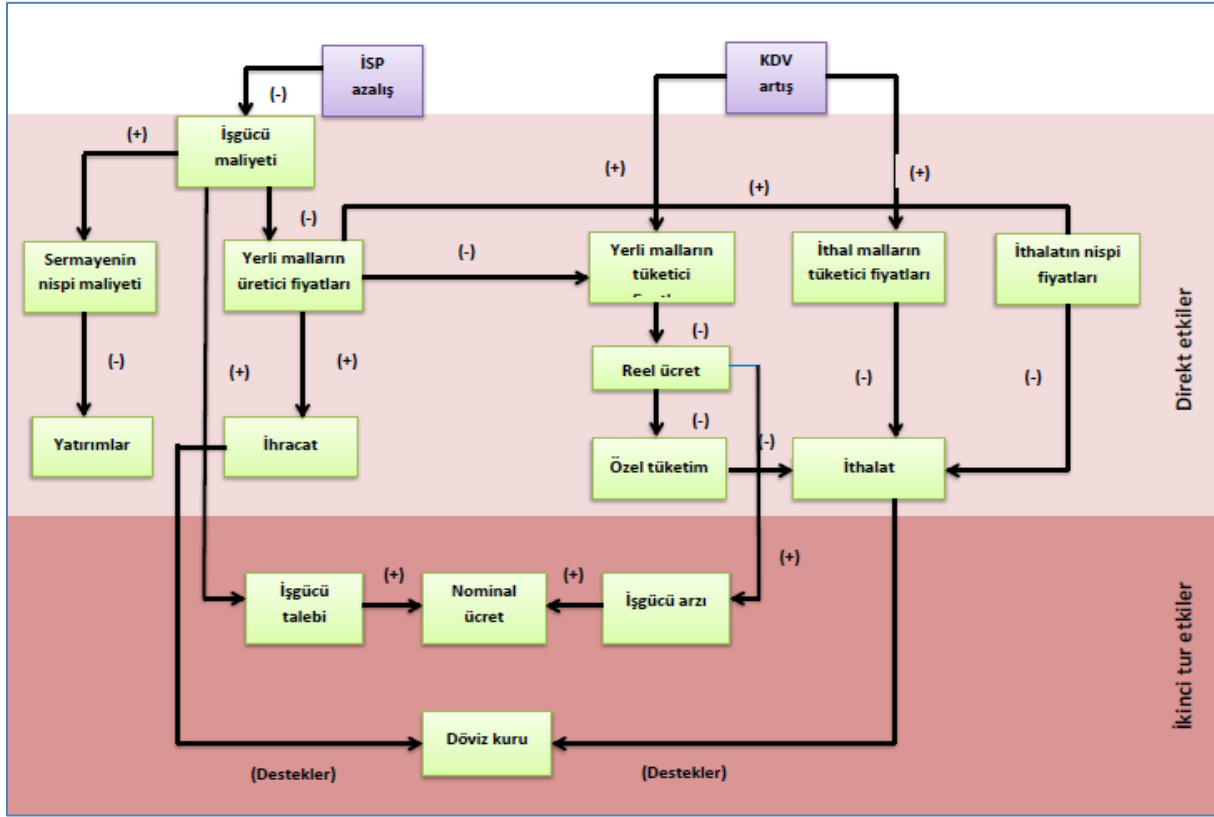


olarak üretilen hem de ithal edilen mallarda) bir artışa yol açmakta, bu da bir hane halkının satın alma gücünü azaltmaktadır. Daha düşük reel ücretler özel tüketimi azaltır. Yurt içi fiyatların artması, kısmen düşük üretim maliyetleri ile dengelendiğinden (işverenin sosyal güvenlik primi oranını azaltılması nedeniyle), hanehalkları, ithal malların yerli mallarla ikame edilmesine yönelik bir teşvike sahiptir. Dolayısıyla ithalatlar azalır.

- Böylece, mali devalüasyon'nin doğrudan etkisi iki yönlüdür. Daha düşük sosyal güvenlik primi oranını, yerel malların fiyatlarında rekabet gücünü artırırken, daha yüksek KDV ithalat talebini azaltır. Sonuç olarak, ihracat yurtdışında daha ucuz hale gelir ve ithalat yurt içinde daha pahalıya mal olur. Böylelikle net ihracatın iyileşirken bütçe dengesini değiştirmez.
- Mali devalüasyon, bazı dolaylı etkileri de (ikinci aşama etkiler) tetikler. İhracata yönelik bir büyüme, yurt içi üretimde bir artışa neden olmakta, bu da emeğe olan talebin artmasını ve nominal ücretlerin artmasını gerektirmektedir. Eş zamanlı olarak, daha düşük özel tüketim, işgücü arzının yeterince esnek olması koşuluyla, işgücü arzının artmasına neden olur. Emek arzının büyümesi, nominal ücret artışındaki baskıyı yumuşatır. İşgücü talebi ve işgücü arzındaki artışlar, karşıt yönlerde nominal ücretleri etkilerken, hem istihdamda hem de çıktıda artışa neden olmaktadır. Son olarak, net ihracattaki iyileşme döviz kurunun değerlendirilmesine katkıda bulunmaktadır.
- İlk aşamadaki etkilerle ilgili olarak, perakende fiyatların tüketim vergilerinin artmasından kaynaklanan muhtemel bir artış, çalışanların reel gelir düzeylerini korumak için gerekli nominal ücret artışlarını beklemesine neden olabilir. KDV artışının ardından düşük veya sınırlı bir hızda nominal ücret ayarlamaları kapsamı, mali devalüasyon'nin ekonomik aktiviteyi ilerletme etkilerini ve büyüklüğünü önemli ölçüde artırabilme kapasitesine sahiptir. Tam tersine, daha hızlı ve daha büyük nominal ücret artışları, tüketim vergileriyle tetiklenirse daha zayıf ve daha kısa ömürlü olan mali devalüasyon söz konusu olur. Tartışılan ücret gelişmeleri, nominal veya reel ücret katılıklarından kaynaklanmaktadır. Literatürde ücret sıklığı konusu sık sık kullanılsa da, birçok çalışma, özellikle yukarı ya da aşağı doğru ücret düzenlemeleriyle baş edip etmedikleri konusunda aydınlatıcı bir açıklama getirmemektedir. Mali devalüasyonun etkilerini analiz etmek için, yükselen nominal ücret sertliğini ve aşağı yönlü reel ücret sertliğini ayırt etmek yararlı olacaktır. Yüksek yukarı yönlü nominal ücret sertliği, çalışanların gerçek gelir düzeylerini düşüren gözlenen fiyat artışlarına rağmen mevcut nominal maaşlarını kabul etmelerine yol açmaktadır. Benzer şekilde, aşağı yönlü reel ücret sertliği, çalışanların yüksek tüketim vergisinden kaynaklanan gerçek ücretlerinin düşmesini kabul ettiklerini ve gerçek tüketim hacmini korumak için nominal ücret artışları talep etmek istemediklerini göstermektedir. Her iki ücret katsayısı da işgücü piyasasında (örneğin işsizlik seviyesinde) mevcut veya beklenen durum, ücret belirleyici kurumlar ve ücret pazarlığı sürecinde çalışanların pozisyonunu güçlendiren düzenlemeler veya politikalarla belirlenebilir.
- İkinci aşama etkilere dönersek, mali devalüasyon'nin ekonomik faaliyete yönelik etkilerinin büyüklüğü, işgücü arzının düşük gelir esnekliğiyle engellenebilir. Kesin olarak, hanehalklarının işgücü arzının reel gelirlerin düşmesiyle daha zayıf bir şekilde artması, istihdamın daha az artması ya da daha güçlü ücret baskısı, işverenin sosyal güvenlik primi oranının düşürülmesi ile artan işgücü talebinden kaynaklanmaktadır. Emek arzının gelir esnekliğini belirleyen faktörler arasında, istihdam edilmeyen işçilerin uygun olduğu sosyal transferlerin bir cömertliğine işaret edebilir. Bu transferlerin bariz bir örneği işsizlik yardımlarıdır.



Şekil 1: Mali Devalüasyonun İşleyiş Mekanizması



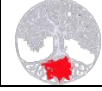
Kaynak: (Cizkowicz, vd. 2017: 10).

3.4. Mali Devalüasyon Uygulaması, Uygulamadaki Bazı Sorunsallar ve Çözüm Önerileri

Mali devalüasyon teorisi oldukça zarif bir yapıya sahip olmasına rağmen bazı pratik meseleleri cevapsız bırakmaktadır. En azından böyle bir vergi reformunun ne kadar bir oranda etki sağlaması gerektiğine dair net bir cevap yoktur. Makro anlamda modeller incelendiğinde örneğin Portekiz de, mali devalüasyonun GSYİH'nın %1'ine eşit olacak şekilde yapılan simülasyonlar sonucu GSYİH'nın %0,2'si ile %0,6'sı arasında net ihracat düzeyinde kısa vadeli bir artış bulunmuştur (IMF, 2011).

Ancak belirtmelidir ki mali devalüasyonun etkileri büyük ölçüde geçici olabileceği gibi önemsiz de değildir. Bu durum ekonominin nominal ücretlerdeki aşağı yönlü katılımlar, aşırı değerlenmeye müsait döviz kuru ve irade dışı işsizlik söz konusu olduğunda doğru olacaktır. Bu koşullar altında mali devalüasyon, emek piyasası üzerindeki düzenleme hızını arttırabilir. Sonuç olarak mali devalüasyon, reel döviz kuru ve işsizlik oranının uzun dönemde kesiştiği noktada çok fazla etkilenmez. Mali devalüasyonun hızlandırıcı etkisi dikkate alındığında ayarlama sürecinin uzun sürdüğü sabit döviz kurunun olduğu ülkelerde kritik bir öneme sahiptir (IMF, 2011; Mooij ve Keen, 2012).

Mali devalüasyon ile nominal para birimi arasındaki amortisman arasında kurulan bu bağda bazı kusurlar söz konusudur. Örneğin, döviz kurundaki bir değer kaybı tüm ihraç malları üzerinde etki yaratırken, mali devalüasyon daha fazla emek-yoğun üretim yapan ihraç malları üzerindeki etkisi fazla olacaktır. Ayrıca bu durum emek-yoğun olarak çıktı sağlayanlardan diğerlerine kaynak geçişinin azaltacaktır (IMF, 2011).



Rekabetçi bir anlam taşıyan mali devalüasyon, uygulandığı ülkenin dışında başka ülkeler tarafından da uygulanırsa, ilk olarak uygulayan ülkede etkileri azalmakla birlikte fiili etkileri hâlâ yararlı olabilir. Eğer mali devalüasyon, vergi rekabetine benzer olarak görülürse bunun sonucunda ülkelerin yarardan ziyade zarar görebilme ihtimali söz konusudur. Ancak emek vergisi üzerindeki bir vergi tahsili tüketim üzerinden alınan vergilerden daha fazla büyüme oranlarına zarar verdiği göz önünde bulundurulduğunda, mali devalüasyon yapısal bir iyileşme sağlayabilme potansiyeline sahiptir (IMF, 2011; Arnold, 2008: 18-19; Cizkowicz, vd. 2017).

GSYİH deki net ihracatın artması tüketim ve yatırım paylarında bir düşüşe yol açabilir. Tüketimdeki düşüş ithal malların daha yüksek fiyat seviyelerine yükselmesi nedeniyle satın alma gücündeki düşüşten kaynaklanmaktadır. Ayrıca göreceli faktör fiyatlarındaki değişim nedeniyle yatırımlarda da bir düşüş söz konusudur. Bu bağlamda mali devalüasyonun etkinliği ekonominin açıklık derecesine bağlıdır. Eğer ihracat toplam üretimin büyük bir bölümünü teşkil ediyorsa, yerli firmalar sosyal güvenlik paylarındaki düşüş nedeniyle rekabet avantajı sağlayabilirler. Benzer şekilde ithalatın toplam talep içindeki payı ne kadar büyük olursa, ithalattan yerli üretime aktarılan ara mallar ithalattan daha büyük oranda büyümeye yardımcı olacaktır. Genel olarak mali devalüasyon, dışa açık ekonomiler için daha anlamlı olduğu ifade edilebilir (Koske, 2013).

Mali devalüasyon sonucu sosyal güvenlik paylarındaki düşüş emek talebinde artışa neden olabilir. Ekonomide belli miktar genişletici bir durum olduğu varsayılırsa ücretler üzerinde yukarı yönlü bir baskı yaratan istihdam seviyesi artacaktır. Ücretlerdeki artış ise sosyal güvenlik katkılarındaki indirimleri dengeleyecektir. Harcanabilir gelirden bir artışa sebep olan bu durum sonucunda ithalatın artması, ihracatın düşmesi ve dolayısıyla dış ticaret dengesindeki iyileşmeler tersine dönebilir (Koske, 2013).

Mali devalüasyonun ekonomi üzerinde kalıcı bir etki bırakıp bırakmayacağı açık değildir. Eğer vergi takası vergi tabanını genişletmekle ilgili değilse nominal ücretlerdeki artış, işçilerin vergi sonrası net kazancındaki artış, KDV ile kaybedilenle telafi edilir. Ancak bu durum vergilendirme yükünün örneğin, emeklilerin veya diğer kesimlerin üzerinde doğru aktarıldığında reformun işgücü maliyetleri üzerindeki etkisi kalıcı olarak sağlanabilir (Koske, 2013).

Mali devalüasyon sonucunda elde edilen rekabet gücündeki herhangi bir iyileşmeyi muhafaza etmek için enflasyon beklentilerinin artmasını önlemek son derece önem arz etmektedir. Bir yandan kurumlar vergisi veya işveren tarafından ödenen sigorta primlerindeki indirim üretim maliyetlerini düşürürken, diğer yandan KDV'nin arttırılması burada oluşacak gelir kaybını telafi edecektir. Bununla birlikte işverenlerin davranışları belirsiz olduğundan beklenen etkide belirsizlik oluşabilir veya kar marjları daha da artabilir. Öte yandan KDV'nin beraberinde getirdiği fiyatlardaki artış gibi ikincil etkiler rekabet avantajını dezavantaja ve enflasyon oranlarında bir artışa neden olabilir. Ücret ayarlamalarını otomatik olarak enflasyona bağlayan kurallara sahip olan ülkelerde, mali devalüasyonla sağlanan rekabet edebilirlik pozisyonu kısa ömürlü olmasına neden olacaktır (ECB, 2011: 101-102). Bu nedenle mali devalüasyon uygulayan ülkelerin bu olumsuz etkilerin önüne geçmek için dikkat etmeleri ve bir takım önlemler almaları gerekmektedir.

Mali devalüasyonun teorik yaklaşımı prensipte basit görünürken uygulamada bazı konuların ele alınması gerekmektedir Koske, 2013;

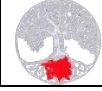
- **Tasarım ayrıntıları:** Mali devalüasyonun etkilerinin büyüklüğü, reformun kesin tasarımına bağlıdır. Sosyal güvenlik prim oranlarındaki indirimin ticarete konu olmayan



hizmetlere uygulanmasının mümkün olduğu ölçüde ticaret dengesindeki iyileşme olumsuz etkilenebilir. Sonuç olarak mali devalüasyonun etkisi azalabilir.

- **Zamanlama:** Mali devalüasyonun zamanlaması tıpkı parasal devalüasyon kadar önem arz etmektedir. Zira reform önceden duyurulursa tüketiciler, daha yüksek KDV oranını ödememek için örneğin dayanaklı tüketim malları taleplerini öne çekebilirler. Bu durumu cari dengeyi bozarak ithalat oranlarını arttırabilir. Söz konusu bu etkiler mali devalüasyonun etkinliğini azaltabilir.
- **Eşitlik etkisi:** Her politika veya reform gibi mali devalüasyonun dağılımsal etkileri de söz konusu olacaktır. Sosyal güvenlik primlerindeki azalma, ücret dağılımının en alt kesiminde istihdamı artırıcı bir etkide bulunarak işsizliği azaltır. Ancak KDV'deki artış düşük gelirli hane halkının marjinal tüketim eğilimlerinin yüksek olması nedeniyle satın alma gücünü dolayısıyla KDV gelirini düşürecektir. Ayrıca emekli kesimi diye nitelendirilen kesim KDV artışından olumsuz etkilenecektir. Bu olumsuzluklar telafi etmek için kamu harcamaları arttırılabilir ancak sınırlı bir mali manevra alanına sahip ülkelerde bu politika mali devalüasyonun anlamını yitirmesine neden olacaktır.
- **Fayda endeksi:** Kamu transferlerinin enflasyona endeksli olması durumunda mali devalüasyonun etkisi azalacaktır. Şöyle ki fiyatlarda ki artış kamu transferinde bir artışa yol açacaktır. Bu durum tüketim harcamalarındaki ilk düşüşün etkisini kırmaktadır. Kamu transfer harcamalarının artması harcanabilir gelirdeki azalışın bir kısmını telafi ettiği için sosyal güvenlik paylarındaki azalmayı uygulayabilme adına gerekli olan mali alanı sınırlandıracaktır. Sosyal güvenlik paylarındaki kesintinin azalması net ihracat, istihdam ve çıktıda daha küçük iyileşmelerin gerçekleşeceği anlamına gelmektedir. Bir kamu transfer harcaması olarak işsizlik ödeneğinin artması işsizlere daha yüksek bir ücret sağlayarak istihdamdaki artışı azaltabilir. Bu açıdan bakıldığında, mali devalüasyonun faydaları genellikle ücret veya enflasyon endekslemelerinin yapılmadığı Avusturya, İrlanda, Lüksemburg ve Norveç gibi ülkelerde daha yararlı olması söz konusudur.
- **Mali tarafsızlık:** Mali devalüasyonun makroekonomik koşullara yansımaları nedeniyle mali dengeye etki eden ikincil etkileri değerlendirmek oldukça zorludur. Bu nedendir ki bütçenin nötr bir şekilde etkilenmesi vergi takası ile sağlanmaya çalışılır (sosyal güvenlik primlerindeki düşüşün KDV'deki artışla takası). Zira mali devalüasyon yapılmasını öngören ülkelerin çoğu mali konsolidasyona ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bütçe dengesini olumsuz etkileyecek politikalarından kaçınılmaktadır.
- **Diğer ülkelerin yaratacağı dışsallıklar:** Benzer şekilde birkaç ülke aynı anda mali devalüasyon uygularsa, reformdan beklenen etkiler küçülecektir. Her ne kadar mali devalüasyon nötr bir bütçe çerçevesinde gerçekleştiriliyor olsa da, yani her ülkeyi mali açıdan kötüye götürmese de bu politika önceliği rekabet gücünü arttırmaya en acil ihtiyaç duyan üye ülkelere öncelik tanınmalıdır.

Genel olarak mali devalüasyon teorisinin önerdiği vergi takası rekabet etme sorunlarıyla karşı karşıya olan Euro bölgesi ülkeleri için gerekli ekonomik düzenlemelere küçük de olsa bir katkı sunabilir. Ancak mali devalüasyon gerekli yapısal reformların yerine ikame edilmesi doğru değildir. Mali devalüasyon mali kısıtlamalara sahip ülkeler için bir engel oluşturabilir. Ayrıca mali devalüasyona yurt içindeki para arzı artışı eşlik etmediğinden nominal döviz kurlarındaki değişimdekine tamamen benzer bir etkiden söz etmek mümkün değildir. Teorik olarak mali devalüasyon rekabet avantajını yeniden lehe çevirmeyi destekler niteliktedir. Ancak tipik olarak bu durumun uzun vadeli etkiler yaratması beklenmemelidir. Çünkü en nihayetinde efektif döviz kurları iradi veya enflasyon yoluyla yeniden ayarlanacaktır. Mali devalüasyon yalnızca kısa



vadeli bir politika aracı olarak zaman kazandıracaktır. Rekabet avantajını sağlamak için gerekli yapısal reformların yerini alması söz konusu değildir (ECB, 2011: 101-102).

SONUÇ

Harcama kaydırıcı politika aracı olarak nitelendirebileceğimiz mali devalüasyon, son dönemde özellikle Avrupa Birliği, IMF gibi kurumlar tarafından tartışılmaktadır. Klasik ve sade anlamıyla mali devalüasyon, sosyal güvenlik primlerindeki bir indirime paralel olarak KDV oranlarının arttırılmasıdır. Böyle bir politikada izlenmesindeki amaç öncelikle sabit döviz kuru altında parasal devalüasyon gerçekleştiremeyen Avrupa Birliği üyesi ülkeler için bir nevi parasal devalüasyon etkileri yaratacaktır. Zira azaltılan sosyal güvenlik primleri işverenin marjinal maliyetlerini düşürerek rekabet avantajı sağlanmaktayken ithal ürünler üzerinde artan KDV yükü ise talepte bir düşüş yaratarak dış ticaret açığının iyileştirilmesine katkı sunmaktadır. Sonuç olarak mali devalüasyon, döviz kuru üzerinde yapılan parasal devalüasyonla benzer etkiler yaratmaktadır.

Mali devalüasyon aynı zamanda ülkelerin ihtiyaç duyduğu mali konsolidasyon fikri ile de uyum göstermektedir. Bütçenin tarafsız bir şekilde nötr kalmasını sağlayan mali devalüasyon, özellikle yakın dönemde borç krizi yaşamış ve kamu mali dengesinde önemli sorunları olan ülkeler için kolaylık ve etkinlik sağlayacak bir politika seçeneği olarak değerlendirilebilir.

Ancak genel bir değerlendirme yapıldığında mali devalüasyon, maliye politikalarının doğasında olan kısa dönemli politika aracıdır. Mali devalüasyon kısa dönemde aleyhte olan rekabet durumunu avantaja çevirme adına ülkeye ve üreticiler bir nevi zaman kazandırmak ve nefes aldirmek amaçlı uygulanabilecek bir politika aracıdır. Uzun dönemde yapılması gereken maliyetleri düşürücü ar-ge çalışmalarına ağırlık vererek, kaliteyi arttırarak ve etkinliği sağlayarak rekabet avantajı sağlamaktadır. Aksi takdirde uzun dönemde mali devalüasyona bel bağlanılarak oluşturulmaya çalışılan dış ticaret dengesi sürdürülebilir olmayacaktır.

Sonuç olarak mali devalüasyon fikri özellikle rekabet etmede sorunlar yaşayan ülkeler için yapısal reformlardan önce bir nevi zaman kazandırıcı ve avantaj sağlayıcı fonksiyona sahiptir. Ayrıca mali devalüasyonun uygulanma biçiminde bazı sorunlar da söz konusudur. Bu sorunlar etkinliği ve sürdürülebilirliği sağlayıcı sağlama adına önem arz etmektedir. Yapılması gereken bu sorunları da dikkate alan bir yaklaşımla mali devalüasyonu uygulamaktır.

REFERENCES

- Arnold, J. (2008). “Do Tax Structures Affect Aggregate Economic Growth?: Empirical Evidence from a Panel of OECD Countries”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 643, OECD Publishing, Paris.
- Calmfors, L. (1998). “Macroeconomic Policy, Wage Setting, and Employment –What Difference Does The EMU Make ?”, *Oxford Review of Economic Policy*, Vol.14 No.3, Oxford University Press and The Oxford Review of Economic Policy Limited.
- Cizkiewicz, P, and others. (2017). “ Fiscal devaluation and economic activity in the EU”, NBP Working Paper No. 269, Economic Research Department, Warsaw.
- European Central Bank, (2011). *Monthly Bulletin* December, Germany.
- Engler, P, and others. (2014). *Fiscal Devaluation in a Monetary Union*, IMF Working Paper, Asia and Pacific Department, WP/14/201.



- IMF, (2011). Addressing Fiscal Challenges to Reduce Economic Risks, IMF Fiscal Monitor, September, U.S.A.
- Kaya, A. (2015). “Parasal Devalüasyona Alternatif Bir Öneri: Mali Devalüasyon”, Vergi Sorunları Dergisi, sf. 165-172.
- Keynes, J.M. (1931). “Addendum I to: Great Britain. Committee on Finance and Industry Report,” pp. 190-209 (London: His Majesty’s Stationery Office).
- Kırıl, H. (2016). “An Empirical Assessment Of The Effects Of Fiscal Devaluation On Bilateral Trade”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Kırıl, H, ve Erden, L. (2017). “Bilateral trade effects of fiscal devaluation: Evidence from OECD countries”, The Journal of International Trade & Economic Development, sf.1-22.
- Koske, I. (2013), “Fiscal Devaluation – Can it Help to Boost Competitiveness?”, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1089, OECD Publishing, Paris.
- Langot, F, and others. (2012). Optimal Fiscal Devaluation, IZA Discussion Paper No. 6624, Germany.
- Mooij, de R. and Keen, M. (2012a), “Fiscal Devaluation” and Fiscal Consolidation: The VAT in Troubled Times, IMF Working Paper, Fiscal Affairs Department, WP/12/85.
- Mooij, de R. and Keen, M. (2012b), Fiscal devaluation as a cure for Eurozone ills – Could it work?, <https://voxeu.org/article/fiscal-devaluation-cure-eurozone-ills-could-it-work>. Erişim Tarihi: 30.05.2018.
- Sastre, F, and others. (2017). The euro crisis, fiscal devaluation, and impacts on the tourism sector in the Spanish economy, *Tourism Economics*, Vol. 23(4) 816–833.
- Seyidoğlu, H. (2015). Uluslararası İktisat, Teori, Politika ve Uygulama, 20. Baskı, Güzem Can Yayınları, İstanbul.
- Sümer KK (2015) Europeanism, Eurasianism, Turkish Union and Turanism in the economic sense: Concept Development and Future Horizons; *Eurasian Studies Journal* Vol: 2
- Sümer KK, (2013) Makro Ekonometrik Modeller Beşir Kitabevi, İstanbul